

**Handvest actieve informatieplicht
gemeente Heiloo 2021**

1. Wettelijk kader

Het informeren van de raad door het college en de burgemeester is op hoofdlijnen geregeld in de Gemeentewet.

1.1 Actieve informatieplicht

In het eerste lid van artikel 169 is bepaald dat het college en elk van zijn leden afzonderlijk verantwoording aan de raad schuldig zijn over het door het college gevoegde bestuur.

Het eerste lid van artikel 180 regelt hetzelfde voor de burgemeester als zelfstandig bestuursorgaan.

In artikel 169, tweede lid is bepaald dat het college en elk van zijn leden de raad alle inlichtingen geven die de raad voor het uitoefenen van zijn taak nodig heeft. Het tweede lid van artikel 180 regelt hetzelfde voor de burgemeester als zelfstandig bestuursorgaan.

1.2 Specifieke informatieplicht

Naast de actieve informatieplicht is een bijzondere inlichtingenplicht opgenomen voor het college in het vierde lid van artikel 169. Deze specifieke inlichtingenplicht heeft betrekking op de uitoefening van een viertal bevoegdheden. Het gaat om:

1. de bevoegdheid tot privaatrechtelijke rechtshandeling van de gemeente te besluiten;
2. de bevoegdheid tot het voeren van rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures namens de gemeente, het college of de raad of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij de raad, voor zover het de raad aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist;
3. de bevoegdheid ten aanzien van de voorbereiding van civiele verdediging en;
4. de bevoegdheid om jaarmarkten of gewone marktdagen in te stellen, af te schaffen of te veranderen.

De specifieke informatieplicht houdt in dat het college en elk van zijn leden afzonderlijk verplicht zijn om de raad vooraf over de uitoefening van de genoemde bevoegdheden in te lichten indien de raad daarom verzoekt of indien de uitoefening ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente. In dit geval neemt het college geen besluit dan nadat de raad in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen.

Indien de uitoefening van de bevoegdheid zoals genoemd onder 2. geen uitstel kan lijden, geeft het college de raad zo spoedig mogelijk inlichtingen over de uitoefening van deze bevoegdheid en het terzake genomen besluit.

Tot slot besluit het college op grond van artikel 160, tweede lid slechts tot de oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Het besluit wordt niet genomen dan nadat de raad een ontwerpbesluit is toegezonden en in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen.

1.3 Passieve informatieplicht

Daarnaast zijn college en burgemeester – gelet op artikel 169, derde lid en artikel 180, derde lid – verplicht om de raad mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen te verstrekken, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang.

2. Actieve informatieplicht

De actieve informatieplicht is in de Gemeentewet opgenomen om de raad in de gelegenheid te stellen zijn kaderstellende en controlerende rol goed te kunnen uitoefenen. Dit vraagt een afweging van wat voor de raad interessante en noodzakelijke informatie is.

Om te voorkomen dat de raad (veel) te veel of (veel) te weinig informatie ontvangt, worden er in dit handvest afspraken gemaakt over wanneer het college / de burgemeester de raad informeert en op welke wijze. Op die manier is gewaarborgd dat de raad niet wordt overspoeld met informatie en is redelijk gewaarborgd dat de raad de voor een effectieve controle en kaderstelling noodzakelijke informatie ontvangt.

2.1 Algemene uitgangspunten

In zijn algemeenheid gelden voor het informeren van de raad door het college en elk van zijn leden en de burgemeester als zelfstandig bestuursorgaan de volgende uitgangspunten:

- Het college en de burgemeester voorzien de raad tijdig van alle informatie die de raad voor de uitoefening van zijn taken nodig heeft.
- Het college en de burgemeester informeren de raad op korte, bondige wijze en op hoofdlijnen.
- Het college en de burgemeester informeren de raad tijdig en in ieder geval niet later dan een week nadat het college / de burgemeester kennis heeft genomen van de voor de raad relevante informatie.
- Het college informeert de raad in ieder geval actief en vooraf over de uitvoering van de bevoegdheden zoals bedoeld in artikel 160, eerste en tweede lid, van de Gemeentewet gelezen in combinatie met artikel 169, vierde lid. Kan de uitoefening van de bevoegdheid bedoeld in artikel 160, eerste lid, onder f, geen uitstel lijden, dan informeert het college de raad zo spoedig mogelijk na het genomen besluit.
- De raad wordt eveneens geïnformeerd wanneer een van de genoemde punten van toepassing is op een onderwerp:
 - ✓ Er zijn interne of externe ontwikkelingen die mogelijk aanzienlijke consequenties hebben voor de gemeente op maatschappelijk, financieel of juridisch vlak.
 - ✓ Er zijn interne of externe ontwikkelingen die een bestuurlijk risico voor de gemeente vormen omdat de integriteit van het bestuur mogelijk is of wordt aangetast, er sprake is van een conflict met een andere overheid of de verwachting is dat er maatschappelijke onrust ontstaat.
 - ✓ Er een aanzienlijk risico bestaat dat een door de raad genomen besluit door het college niet of niet tijdig kan worden uitgevoerd of er interne of externe ontwikkelingen zijn met aanzienlijke negatieve gevolgen voor door de gemeenteraad geformuleerde beleidsdoelstellingen.
- De raad wordt gedurende een geheel beleidsproces geïnformeerd voor zover het de kaderstellende rol van de raad raakt. Het college verstrekt de raad informatie ten behoeve van de totstandkoming van kaders (beleidsvoorbereiding), tijdens de uitvoering indien kaders onhoudbaar of verouderd blijken en ten behoeve van controle en evaluatie.
- Het college draagt er – in het kader van de privacywetgeving - zorg voor dat informatie die met de raad wordt gedeeld, voldoet aan de geldende gedragscode publicatie.

- Als het college van mening is dat informatie die aan de raad wordt verstrekt niet in de openbaarheid mag komen, verstrekt het college de informatie onder geheimhouding. De afspraken omtrent de werkwijze bij geheimhouding zijn vastgelegd in de Handreiking geheimhouding 2019 gemeente Heiloo.

- Wanneer informatie niet verstrekt kan worden aan de raad op grond van strijdigheid met het openbaar belang, dan zal het college de raad voor zo ver mogelijk op hoofdlijnen informeren. Daarbij wordt in acht genomen dat de wetgever duidelijk heeft gemaakt dat het niet verstrekken van informatie op grond van strijdigheid met het openbaar belang tot de hoge uitzonderingen moet blijven behoren.

2.2 Specifieke uitgangspunten

Globaal is een tweedeling te maken in het soort informatie die het college geacht wordt actief te delen met de raad. Allereerst gaat het om de informatie die het college levert ter voorbereiding op de door de raad te nemen besluiten. Daarnaast gaat het om informatie die het college levert over zijn eigen besluiten, de eigen beleidsuitvoering en over externe ontwikkelingen die van belang zijn voor de gemeente.

In het navolgende wordt uiteengezet op welke wijze wordt omgegaan met het verstrekken van welke soort informatie.

Voorstellen ter voorbereiding op besluitvorming

- Gedurende de fase van beleidsvoorbereiding kan het college de raad betrekken bij de totstandkoming van het definitieve voorstel middels werkgroepen, klankbordgroepen, raadsinformatiebijeenkomsten of commissies.

- Het college kondigt een voorstel dat ter besluitvorming aan de raad wordt voorgelegd tijdig aan middels de lange termijnagenda van de raad. Zo wordt de agendacommissie in de gelegenheid gesteld elke maand de conceptagenda's voor de komende weken vast te stellen.

- Tussen het collegebesluit om een voorstel voor te leggen aan de raad en de eerste behandeling in de commissie zit minimaal 10 dagen. Dit is uitgezonderd een spoedeisend geval, dan geldt een termijn van 48 uur voor aanvang van een vergadering.

- Stukken worden na de collegevergadering via de griffie aan de raad verstrekt, met inachtneming van de procedures en termijnen vastgelegd in het Reglement van Orde (RvO) gemeenteraad Heiloo.

- De stukken worden door de griffie uiterlijk 10 dagen van tevoren toegevoegd aan een agenda. Op deze wijze worden de fracties in de gelegenheid gesteld de stukken tijdens de fractievergaderingen te bespreken.

- De informatie die het college levert ter voorbereiding op een door de raad te nemen besluit moet de raad in staat stellen om een zelfstandige afweging te maken over het door het college voorgestelde besluit. Dit betekent dat in raadsvoorstellen de volgende informatie in ieder geval aanwezig moet zijn:

- ✓ Een inhoudelijke toelichting op de achtergrond van het voorstel: waarom wordt dit voorstel nu aan de raad aangeboden;
- ✓ Een toelichting op de mate van keuzeruimte die de raad heeft gelet op wettelijke kaders en eerdere besluitvorming;
- ✓ Argumentatie voor het voorgestelde besluit;
- ✓ Alternatieven die het college heeft overwogen;

- ✓ Of het een voorstel betreft dat specifiek voor Heiloo is opgesteld of in breder verband (BUCH, regio Alkmaar, Noord-Holland Noord, etc.);
- ✓ Welke risico's er met het voorstel gemoeid zijn;
- ✓ Wat de financiële consequenties van het voorstel zijn;
- ✓ Hoe de samenleving bij de totstandkoming van het voorstel is of wordt betrokken, welke input daarbij is opgehaald en wat daarmee is gedaan (communicatie, participatie);
- ✓ Hoe het proces eruit ziet tot en na besluitvorming door de raad (uitvoering, planning). Deze punten zijn opgenomen in het geldende uniforme format raadsvoorstel dat is vastgesteld door alle vier gemeenten van de BUCH.

- Bij grotere c.q. complexere voorstellen kan het college aan de raad voorstellen het voorstel voorafgaand aan de politieke behandeling in een commissie toe te lichten tijdens een raadsinformatiebijeenkomst. In dat geval zit minimaal twee weken tussen het collegebesluit om het voorstel voor te leggen aan de raad en de raadsinformatiebijeenkomst.

Planning & Control cyclus

In de actieve informatieplicht van het college speelt de Planning & Control cyclus een belangrijke rol. Instrumenten die daarbij worden ingezet zijn de kadernota, de begroting, de jaarrekening, een tweetal financiële rapportages (FIRAPS) alsmede een tweetal beleidsrapportages.

De basis hiervoor is gelegen in artikel 190, eerste lid, van de Gemeentewet, waarin is vastgelegd dat het college de raad jaarlijks tijdig een ontwerp aanbiedt voor de begroting met toelichting van de gemeente en een meerjarenraming met toelichting voor ten minste drie op het begrotingsjaar volgende jaren.

Ook artikel 197, eerste lid is hier van toepassing. In dit artikel is bepaald dat het college aan de raad over elk begrotingsjaar verantwoording aflegt over het door hem gevoerde bestuur, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag. Het college voegt daarbij de verslagen van de uitgevoerde 213a-onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door hem gevoerde bestuur.

Overige in dit kader gemaakte afspraken zijn vastgelegd in de geldende financiële verordening die haar grondslag heeft in artikel 212 van de Gemeentewet, de geldende controleverordening die haar grondslag heeft in artikel 213 van de Gemeentewet, de geldende verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid die haar grondslag heeft in artikel 213a van de Gemeentewet en het vigerende document inzake de P&C cyclus van de vier BUCH-gemeenten.

Voorafgaand aan de behandeling van zowel de kadernota als de begroting wordt het voorstel door het college gepresenteerd tijdens een raadsinformatieavond.

Besluiten van het college

- Het college stelt de raad in kennis van alle door het college genomen besluiten door middel van het beschikbaar stellen van de notulen van het college.

- Na de vaststelling van de openbare notulen door het college worden de notulen verstuurd in het wekelijkse nieuwsbericht aan alle raads- en commissieleden en in het raadsinformatiesysteem bij de B&W notulen geplaatst. De niet-openbare notulen gaan alleen naar de fractievoorzitters.

- De onderliggende stukken kunnen bij de griffie worden opgevraagd. Afhankelijk van of het stuk op de openbare of de besloten notulen staat, krijgt de verzoeker het stuk digitaal toegezonden of wordt het stuk voor de verzoeker op de griffie ter inzage gelegd.

Persberichten

Het college kan besluiten (via een expliciet beslispunt in het B&W-advies) de raad een afschrift te doen toekomen van een te verzenden persbericht. Persberichten zijn op zich geen instrument om de raad te informeren. Het is echter voor raadsleden van belang om te weten welke informatie de pers krijgt. De afspraak is daarom dat het college alle voor de raad relevante persberichten aan de raad verstrekt voordat deze naar de pers gaan, of minimaal tegelijkertijd. Op deze manier hoeven raadsleden informatie niet uit de media te vernemen.

Uitvoering van moties en toezeggingen

Aangenomen moties worden opgenomen op de lijst van moties. De door het college of de burgemeester gedane toezeggingen in de raadsvergadering of commissies worden opgenomen op de toezeggingenlijst. Het college informeert de raad actief over de afhandeling van moties en toezeggingen. Per 1 april 2021 via de Agendacommissie.

De stand van zaken rondom de procesmatige afhandeling van moties en toezeggingen wordt maandelijks bij het college opgevraagd en geagendeerd voor behandeling in de agendacommissie en daarna ter vaststelling in de commissie Algemene Zaken.

Het college kan de commissie Algemene Zaken voorstellen een motie of toezegging als afgehandeld te beschouwen onder verwijzing naar de afdoening (bijv. brief over uitvoering, voorstel aan de raad, etc.). De commissie Algemene Zaken stelt de lijst moties en de toezeggingenlijst vast. Dit gebeurt op voorstel van de agendacommissie. Indien de commissie Algemene Zaken van mening is dat een motie of toezegging is afgedaan, wordt deze als afgehandeld beschouwd en verdwijnt van de lijst moties of de toezeggingenlijst.

Bewonersbijeenkomsten

Uitnodigingen voor relevante bewonersbijeenkomsten etc. die plaatsvinden in het kader van beleidsvoorbereiding worden gedeeld met de raads- en commissieleden. Raads- en commissieleden zijn in zulke gevallen welkom om als toehoorder aanwezig te zijn.

Overige relevante informatie

Voor het actief delen van overige relevante informatie met de raad heeft het college diverse instrumenten tot zijn beschikking. De instrumenten worden hieronder opgesomd. Het ene instrument is wat actiever dan het andere instrument. Het is onmogelijk om precies vast te leggen wanneer welk instrument wordt ingezet. Het is aan het college om per situatie af te wegen welk instrument het meest passend is om in te zetten.

Raadsinformatieavond (informatiemarkt, raadsinformatieronde)

Het college kan de raad van informatie voorzien tijdens raadsinformatieavonden. Het college kan hiertoe een voorstel doen aan de agendacommissie. Raadsinformatieavonden worden gehouden als voorbereiding op de bespreking van voorstellen in de komende commissies/raad. Losstaande onderwerpen kunnen ook worden geagendeerd.

Mededeling in de commissie Algemene Zaken

Het college en de burgemeester maken actief gebruik van de mogelijkheid die het artikel 26 Instelling raadscommissies in het RvO biedt om bij het agendapunt “mededelingen van het college” de commissie Algemene Zaken actief te informeren. Het kan hier gaan over informatie in het algemeen en om informatie uit de samenwerkingsverbanden.

Soms zijn mededelingen echter van dien aard, dat het van belang is de hele raad gelijkelijk te informeren. In dat geval ligt een combinatie met bijvoorbeeld een brief van het college aan de raad voor de hand.

Schriftelijke informatie van het college

Het college of de wethouder (namens het college) informeert de raad per brief of memo over de uitoefening van voor de raad relevante collegebevoegdheden of andere politiek relevante informatie, met een zekere urgentie of actualiteit. Het kan ook procesinformatie betreffen, waarbij het college voorlopig alleen de feiten weergeeft en aankondigt dat het nog met een uitgebreidere notitie of voorstel komt.

De brieven bevatten zelf geen voorstellen voor nieuw beleid of wijzigingen van het beleid, maar alleen feitelijke informatie.

Informele overlegvormen

Er zijn diverse informele overlegvormen waarin het college de raad niet slechts kan informeren, maar ook kan consulteren. Te denken valt aan de werkgroepen zoals bedoeld in artikel raadswerkgroepen in het RvO.

Bovenlokale overlegvormen

Het college kan de raad over bovenlokale thema's eveneens informeren via BUCH- of Regio Alkmaar raadsinformatieavonden. Dergelijke avonden worden echter over het algemeen niet door de hele raad bezocht. Indien de informatie die gedeeld wordt van dien aard is dat het van belang is dat de hele raad daar kennis van neemt, ligt ook hier een combinatie met bijvoorbeeld een brief of memo van het college aan de raad voor de hand.

3. Specifieke informatieplicht

Gelet op de specifieke informatieplicht zoals beschreven in paragraaf 1.2, kan het voorkomen dat het college, alvorens een besluit te nemen, eerst de raad in de gelegenheid moet stellen om wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen.

In sommige gevallen is de wet daar heel helder in, namelijk als het college wil besluiten tot de oprichting van of deelneming in stichtingen, maatschappijen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang (artikel 160, tweede lid, van de Gemeentewet). Overigens geldt eenzelfde verplichting op grond van de Wgr voor de Gemeenschappelijke Regelingen.

Soms is het ook een wat grijzer gebied. Het college stelt de raad in de gelegenheid wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen als de uitoefening van bepaalde bevoegdheden ingrijpende gevolgen voor de gemeente kan hebben. Wat ingrijpende gevolgen precies zijn, is door de wetgever niet nader bepaald en kan voor iedere gemeente

anders zijn. Het gaat in dit geval om de volgende bevoegdheden (artikel 160 gelezen in combinatie met artikel 169 Gemeentewet):

- de bevoegdheid tot privaatrechtelijke rechtshandeling van de gemeente te besluiten;
- de bevoegdheid tot het voeren van rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures namens de gemeente, het college of de raad of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij de raad, voor zover het de raad aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist;
- de bevoegdheid ten aanzien van de voorbereiding van civiele verdediging en
- de bevoegdheid om jaarmarkten of gewone marktdagen in te stellen, af te schaffen of te veranderen.

Het voorstel wordt door het college op een zodanig tijdstip aan de raad voorgelegd dat de wensen en bedenkingen van de raad van wezenlijke invloed kunnen zijn op de door het college te nemen beslissing. In het geval van het 2e aandachtsstreepje kan het college de raad ook achteraf in de gelegenheid stellen wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen wanneer het uitoefenen van de bevoegdheid geen uitstel kan lijden.

De werkwijze omtrent wensen en bedenkingen is in Heiloo als volgt:

- Het college besluit een voorstel vrij te geven om de raad in de gelegenheid te stellen wensen en bedenkingen ter kennis te brengen van het college;
- Het desbetreffende voorstel wordt voorzien van een raadsvoorstel- en een concept raadsbesluit;
- In het conceptbesluit wordt aan de raad voorgesteld 'geen wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen ten aanzien van het voorgenomen besluit etc.';
- De raad kan wensen en bedenkingen inbrengen middels amendementen op het voorgestelde besluit. Het dictum van het amendement krijgt in deze de volgende vorm: 'het besluit als volgt te wijzigen: de volgende wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen enz.';
- Na besluitvorming door de raad neemt het college een definitief besluit gehoord de wensen en bedenkingen van de raad;

Minder goed voorstelbaar wanneer het een collegebevoegdheid betreft, maar wel denkbaar in het geval van de gemeenschappelijke regelingen, is het om als college aan de raad voor te stellen specifieke wensen en bedenkingen ter kennis van het (algemeen) bestuur van een gemeenschappelijke regeling te brengen.

De specifieke informatieplicht houdt ook in dat het college en elk van zijn leden afzonderlijk verplicht zijn om de raad vooraf over de uitoefening van de vier genoemde bevoegdheden in te lichten indien de raad daarom verzoekt.

4. Passieve informatieplicht

Het uitgangspunt is dat de burgemeester en het college alle informatie waarom de raad vraagt, verstrekken. Het recht op inlichtingen van raadsleden op grond van onder andere artikel 169 en artikel 180 van de Gemeentewet gaat daarom ook verder dan het recht op informatie voor burgers op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob).

De volgende stelregel kan worden gehanteerd: als de raad vraagt om informatie, en deze informatie openbaar zou worden gemaakt op grond van een toets aan de Wob, dan is deze informatie altijd toegankelijk voor raadsleden.

Het college en de burgemeester hebben bovendien de mogelijkheid om informatie onder geheimhouding aan de raad te overleggen. In de praktijk betekent dit dat raadsleden recht hebben op inzage in bijna alle informatie die binnen de gemeente beschikbaar is, al dan niet onder geheimhouding. Voor de volledigheid wordt vermeld dat in de openbaarheid geen vragen kunnen worden gesteld aan het college over geheime stukken of over besloten besluiten van het college. Dit kan schriftelijk, waarbij vragen en antwoorden op de griffie opgevraagd kunnen worden of in een besloten vergadering. De afspraken omtrent de werkwijze bij geheimhouding zijn vastgelegd in de geldende handreiking geheimhouding Heiloo. Wanneer informatie niet verstrekt kan worden aan de raad op grond van strijdigheid met het openbaar belang, dan zal het college de raad zo ver als mogelijk op hoofdlijnen informeren.

De wetgever heeft duidelijk gemaakt dat een beroep op deze verschoningsgrond tot de hoge uitzonderingen moet blijven behoren. Het invoeren ervan kan plaatsvinden in bijvoorbeeld de volgende situaties:

- het verstrekken van persoonlijke gegevens met ernstig nadeel voor de belangen van particulieren;
- de verstrekking van gegevens inzake kwesties die onder de rechter zijn;
- de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;
- informatie over op handen zijnde politieacties of informatie over lopende strafdossiers;
- persoonlijke beleidsopvattingen van individuele ambtenaren.

De raad heeft in het kader van de passieve informatieplicht diverse instrumenten tot zijn beschikking. Te denken valt onder andere aan het stellen van technische, mondelinge of schriftelijke vragen, een actueel debat of een interpellatie.

De instrumenten die de raad tot zijn beschikking heeft om het college te bevragen in het kader van de passieve informatieplicht zijn vastgelegd in het hoofdstuk Instrumenten van de raad van het RvO van de gemeenteraad Heiloo.

5. Slotbepalingen

1. Dit Handvest treedt in werking met ingang van de dag na bekendmaking.
2. Dit Handvest wordt aangehaald als: Handvest actieve informatieplicht Heiloo 2021.

Aldus besloten door de burgemeester van de gemeente Heiloo d.d. xxxxx 2021 (dit onder voorbehoud van eensluidende besluitvorming door de raad)

De heer T.J. Romeyn
burgemeester

Aldus besloten door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Heiloo in de collegevergadering van XXXXX 2021 (dit onder voorbehoud van eensluidende besluitvorming door de raad)
burgemeester en wethouders van de gemeente Heiloo

Mevrouw F.H.W. de Jong MSc MCD
secretaris

De heer T.J. Romeyn
burgemeester

Aldus besloten door de raad van de gemeente Heiloo in de openbare raadsvergadering van maandag 29 maart 2021

Mevrouw G.A. Beeksma
griffier

De heer T.J. Romeyn
voorzitter